

BOLEZNI IN ŠKODLJIVCI ČEBELJE DRUŽINE

Metka Pislak Ocepek • Vlasta Jenčič • Lucija Žvokelj

Kmečki glas

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

638.15

PISLAK, Metka

Bolezni in škodljivci čebelje družine / Metka Pislak Očepek, Vlasta Jenčič,

Lucija Žvokelj. - Ljubljana : Kmečki glas, 2022

ISBN 978-961-203-530-3

COBISS.SI-ID 116873987

KAZALO

KNJIGI NA POT	5
BIOLOGIJA ČEBELJE DRUŽINE <i>(Vlasta Jenčič)</i>	7
Dobrobit čebel	7
Osnove anatomije čebel	9
Osnove fiziologije čebelje družine	12
Imunski sistem čebelje družine	18
BOLEZNI ČEBEL, KI JIH POVZROČAJO BAKTERIJE <i>(Metka Pislak Ocepek)</i>	23
Huda gniloba čebelje zalege	23
Pohlevna gniloba čebelje zalege	31
BOLEZNI ČEBEL, KI JIH POVZROČAJO GLIVE <i>(Vlasta Jenčič)</i>	37
Nosemavost	37
Poapnela zalega čebelje družine	41
Okamenela zalega čebelje družine	44
BOLEZNI ČEBEL, KI JIH POVZROČAJO VIRUSI <i>(Lucija Žvokelj)</i>	46
Virus deformiranih kril	48
Virus mešičkaste zalege (SBV)	50
Virus črnih matičnikov (BQCV)	51
Virus kronične paralize čebel (CBPV)	52
Virus akutne paralize čebel (ABPV), kašmirski čebelji virus (KBV), izraelski virus akutne paralize (IAPV)	53
BOLEZNI ČEBEL, KI JIH POVZROČAJO ZAJEDAVCI	55
Varoza <i>(Metka Pislak Ocepek)</i>	55
Pršičavost <i>(Vlasta Jenčič)</i>	71
Tropileloza <i>(Lucija Žvokelj)</i>	74
BOLEZNI ČEBEL, KI JIH POVZROČAJO PRAŽIVALI <i>(Metka Pislak Ocepek)</i>	77
Ameboza	77
Tripanosomatide pri čebelah	78

NEKUŽNE BOLEZNI ČEBELJE DRUŽINE <i>(Vlasta Jenčič)</i>	79
Prehlajena zalega	79
Pregreta zalega	79
Bolezen gozdne paše	79
Majska bolezen	80
ŠKODLJIVCI ČEBELJE DRUŽINE	81
Mali panjski hrošč <i>(Vlasta Jenčič)</i>	81
Veliki voščeni molj <i>(Vlasta Jenčič)</i>	86
Azijski sršen <i>(Metka Pislak Ocepek)</i>	89
Orientalški sršen <i>(Metka Pislak Ocepek)</i>	93
DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ZDRAVJE ČEBEL <i>(Vlasta Jenčič)</i>	96
Biotski dejavniki	96
Abiotski dejavniki	99

KNJIGI NA POT

Zdravje je eden glavnih dejavnikov in kazalcev dobrega počutja ljudi in živali. Medicina, tako humana kot veterinarska, pa je kompleksna veda, v kateri se različne znanosti ne le dopolnjujejo med seboj, temveč tudi nenehno izpopolnjujejo in nadgrajujejo. V zadnjih nekaj desetletjih se je zgodil bistven razvoj na področju molekularne biologije in diagnostike, ki je omogočil boljše poznavanje obrambnih mehanizmov čebel kot tudi nastanka, razvoja, prepoznavanja in širjenja bolezni. Žal je hkrati zaradi globalne trgovine prišlo tudi do prenosa novih patogenih organizmov na območja, kjer jih prej ni bilo.

Da čebelja družina zboli, se mora združiti več dejavnikov. Osnovni je dovzetnost posamezne vrste čebel za neko bolezen, različne čebelje rase imajo namreč različno izraženo naravno odpornost proti povzročiteljem bolezni ali pa te odpornosti sploh nimajo, poleg tega pa mora biti prisoten povzročitelj bolezni ter v večini primerov tudi okoliščine, da se bolezen v čebelji družini lahko razvije. Na nekatere teh okoliščin, na primer podnebne razmere ter posledično možnost za izrabo čebeljih paš, ne moremo veliko vplivati, za večino drugih pa je mogoče poskrbeti oziroma jih izboljšati, da se življenje čebelje družine tem bolj približa načinu, ki so si ga oblikovale v naravi in bodo zato manj dovzetne in ranljive za povzročitelje bolezni. Zaradi segrevanja ozračja in mednarodnega prometa obstaja v prihodnosti tudi tveganje za pojav nekaterih novih povzročiteljev bolezni in škodljivcev čebelje družine, s katerimi morajo biti čebelarji seznanjeni.

V knjigi, ki jo imate pred seboj, smo čebelarjem in tudi širši javnosti avtorice, vse tri doktorice veterinarske medicine, poskušale približati problematiko ogroženosti čebel v sodobnem svetu, ki jo povzročajo patološki mikroorganizmi in škodljivci čebelje družine. Prizadevale smo si vključiti najnovejša dognanja na področju stroke in znanosti. Večji poudarek smo posvetile boleznim, ki povzročajo v čebelarstvu največ težav in se za njihovo zatiranje namenja največ pozornosti in sredstev. Pri pisanju smo sledile veterinarski doktrini varovanja zdravja in dobrobiti čebelje družine ter okolja, pa tudi skrbi za pridelavo neoporečnih čebeljih pridelkov v prehranski verigi ljudi. Za lažje razumevanje bolezenskih procesov smo dodale osnove anatomije čebel, fiziologije čebelje družine in osnove imunskega sistema čebel. Nakazale smo usmeritve za dobrobit čebel, ki je hkrati tudi dobrobit človeka, saj nam čebele s svojimi lastnostmi in aktivnostmi bogatijo življenje. Na koncu so za vsako poglavje dodani viri uporabljene literature, kjer bolj radovedni bralci lahko najdejo dodatne poglobljene informacije. Želimo si, da bo vsebina knjige v pomoč čebelarjem in širši javnosti pri ohranjanju zdravih čebeljih družin.